

Identifying the Effective Factors on Quantum Leadership in Iran's Secondary Schools

ARTICLE INFO

Article Type
Research Article

Authors

Maria Delgarm¹
Hamid Shafizadeh^{2*}
Nader Soleymani³

How to cite this article

Maria Delgarm, Hamid Shafizadeh, Nader Soleymani, Identifying the Effective Factors on Quantum Leadership in Iran's Secondary Schools. *Journal of Islamic Life Style Centeredon Health*, 2022:5(4); 245-253

1. PhD Student, Department of Educational Management, Garmsar Branch, Islamic Azad University, Garmsar, Iran
2. Associate Professor, Department of Educational Management, Garmsar Branch, Islamic Azad University, Garmsar, Iran (Corresponding Author)
3. Associate Professor, Department of Educational Management, Garmsar Branch, Islamic Azad University, Garmsar, Iran

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: shafizadeh11@gmail.com

Article History

Received: 2021/12/26

Accepted: 2022/02/16

ePublished: 2022/03/16

ABSTRACT

Purpose: Quantum leadership is a kind of leadership to lead employees and organization to a successful future. Therefore, the present study was conducted with the aim of identifying the effective factors on quantum leadership in Iran's secondary schools.

Materials and Methods: This research in terms of purpose was applied and in terms of implementation method was qualitative. The present study population was staff experts and managers of Iran's education in 2020 year. The sample size was calculated based on principle of theoretical saturation 20 people, who were selected by snowball sampling method. The instrument of the present research was a semi-structured interview whose validity and reliability were assessed as appropriate. To analyze the data was used from thematic analysis method in MAXQDA software.

Findings: The results of the analysis showed that the effective factors on quantum leadership in Iran's secondary schools had 4 main themes and 21 sub-themes; so that the main themes were included the building trust and quantum harmony (6 sub-themes), quantum thinking (5 sub-themes), quantum development platform (5 sub-themes) and positive and negative interventionists (5 sub-themes).

Conclusion: The results of this study have practical implications for staff experts and managers of Iran's education, and they can to promote the quantum leadership in Iran's secondary schools provide a basis for improving the identified themes.

Keywords: Quantum Leadership, Secondary Schools, Quantum Thinking, Quantum Development.

شناسایی عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس

متوسطه ایران

ماریا دلگرم^۱

دانشجوی دکتری، گروه مدیریت آموزشی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران.

حمید شفیع‌زاده^{۲*}

دانشیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران (نویسنده مسئول).

نادر سلیمانی^۳

دانشیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران.

چکیده

هدف: رهبری کوانتومی نوعی رهبری برای هدایت کارکنان و سازمان به آینده‌ای موفق است. بنابراین، پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه ایران انجام شد.

مواد و روش‌ها: این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا کیفی بود. جامعه مطالعه حاضر صاحب‌نظران و مدیران ستادی آموزش و پرورش ایران در سال ۱۳۹۹ بودند. حجم نمونه بر اساس اصل اشباع نظری ۲۰ نفر لحاظ شد که این تعداد با روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی انتخاب شدند. ابزار پژوهش حاضر مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود که روایی و پایایی آن مناسب ارزیابی شد. برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مضمون در نرم‌افزار MAXQDA استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج تحلیل‌ها نشان داد که عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه ایران ۴ مضمون اصلی و ۲۱ مضمون فرعی داشت؛ به طوری که مضمون‌های اصلی شامل ایجاد اعتماد و وفاق کوانتومی (۶ مضمون فرعی)، تفکر کوانتومی (۵ مضمون فرعی)، بستر توسعه کوانتومی (۵ مضمون فرعی) و مداخله‌گرهای مثبت و منفی (۵ مضمون فرعی) بودند.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش برای صاحب‌نظران و مدیران ستادی آموزش و پرورش ایران دارای تلوینات کاربردی است و آنان برای ارتقای رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه ایران می‌توانند زمینه را برای بهبود مضمون‌های شناسایی شده فراهم آورند.

کلید واژه‌ها: رهبری کوانتومی، مدارس متوسطه، تفکر کوانتومی، توسعه کوانتومی.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۲۷

* نویسنده مسئول: shafizadeh11@gmail.com

مقدمه

موفقیت سازمان‌های امروزی در گرو رهبری صحیح و کارآمد است که بر نفوذ، راهنمایی، هدایت و به جریان انداختن فعالیت‌های سازمان و باور به کارکنان تکیه نمایند و امروزه موقعیت رقابتی سازمان‌ها سبب شده تا رهبران سازمانی مجاب شوند که از شیوه‌های جدید هدایت، رهبری و تفکر خلاق و نوآورانه آگاهی داشته و از آنها استفاده نمایند (۱). در دهه ۱۹۲۰ فیزیک‌دان‌ها شاخه از فیزیک بنام فیزیک کوانتوم را مطرح و امروزه کوانتوم علاوه بر کاربرد در علم فیزیک در رهبری و مدیریت نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد و باعث ایجاد بحثی میان‌رشته‌ای بنام رهبری کوانتومی در مدیریت و رهبری سازمان‌ها شده است (۲). سازمان‌های قرن بیست و یکم به دلیل پارادایم کوانتومی با تغییرها و تحول‌های شدیدی مواجه شدند که این امر لزوم هماهنگی و سازگاری سازمان‌ها با تغییرها و تحول‌های عصر حاضر را نشان می‌دهد (۳). پارادایم یک پرتو و لایه‌ای از حقیقت است که محدوده عالم هستی و قواعد آن را تشریح و باورها و برداشت‌های افراد را نسبت به موضوع‌های مختلف تعیین می‌کند (۴). بنابراین، پارادایم مجموعه‌ای از باورها، پیش‌فرض‌ها و برداشت‌ها بنیادی درباره هستی‌شناسی، شناخت‌شناسی و روش‌شناسی می‌باشد که چارچوبی را برای حل مسائل مختلف ارائه می‌دهد (۵). امروزه در بحث مدیریت و رهبری، پارادایم کوانتومی که پارادایمی کل‌نگر است جای پارادایم نیوتنی که پارادایمی جزئی‌نگر است را گرفته و بر اساس پارادایم کوانتومی، کل جهان متشکل از انرژی است که در آن هیچ جای خالی وجود ندارد و همه اجزای آن در ارتباط با یکدیگر می‌باشند (۶). در پارادایم کوانتومی جهان غیرقابل پیش‌بینی، پیچیده، پویا و خودسازنده فرض می‌شود که در آن دانش با بررسی گزاره‌های پژوهش در شرایط کنترل‌شده قابل دستیابی نیست، بلکه با تفسیرهای مختلف و متعدد از واقعیت و ایجاد الگوی مورد توافق قابل دستیابی است (۷).

با توجه به پارادایم کوانتومی، رهبران و مدیران سازمان‌ها متوجه شدند که ثبات در محیط کنونی سازمان‌ها اعتقادی قدیمی و باطل است و امکان کنترل و پیش‌بینی وقایع ناممکن است و رهبری کوانتومی نوعی رهبری بر پایه عدم قطعیت، پیچیده‌نگری، علیت غیرموضعی، تصادفی بودن، تبانی مشارکتی، ایدئالیسم، تعبیر چندوجهی و تکمیل‌نگری می‌باشد (۸). امروزه رهبران و مدیران بر این نکته واقف هستند که تنها عنصر ثابت عصر حاضر تغییر و تحول است و بسیاری از رهبران می‌دانند که ثبات در سازمان‌ها عقیده‌ای قدیمی و منسوخ است و کنترل و پیش‌بینی چیزی بیهوده و بی‌ثمر خواهد بود (۹). رهبری کوانتومی خدمتی برای بالا بردن توانایی و اثربخشی مدیران و کارکنان است که رویکردی باز، خلاق و پویا ارائه می‌دهد و این نوع رهبری که بر اساس بهترین تصمیم در شرایط پیچیده بنا نهاده شده است مستلزم مهارت‌های متنوعی می‌باشد. به عبارت دیگر، نمی‌توان رهبری را به‌عنوان نفوذ بر دیگران جهت تحقق اهداف مشخص تعریف کرد، بلکه باید آن را به‌عنوان فرایندی که جستجوی هدف و حرکت در مسیر هدف تعریف کرد که از تحقق خود هدف مهم‌تر و ارزشمندتر می‌باشد (۱۰). در واقع، رهبری کوانتومی سبکی از رهبری بر پایه پیشرفت با جریان سازمانی و

نتیجه رسیدند که رهبران و مدیران در سازمان برای ایجاد سبک رهبری کوانتومی باید با بهره‌گیری از نگاه کوانتومی و توانایی دیدن هدفمند، سبک و شیوه تفکر و نگرش خود را مقارن با تفکر کوانتومی و توانایی تفکر به شیوه متناقض قرار دهند تا از این طریق زمینه‌ساز شناخت کوانتومی و شناخت شهودی مسائل در سازمان شوند. از این طریق رهبران و مدیران سازمانی می‌توانند احساس و اعتماد کوانتومی را در میان کارکنان خود بوجود آورند که این مهم به نوبه خود موجب نگرش نو به مسائل، تفکر خلاقانه و شهودی، آینده‌نگری و پیش‌بینی مسائل در سازمان می‌شود. بنابراین، با پیدایش تفکر خلاقانه و شهودی به همراه پیش‌بینی و آینده‌نگری، عمل کوانتومی یا توانایی عمل پاسخگویانه در سازمان بوجود می‌آید که پیامد اساسی این مهم وجود کوانتومی یا توانایی زندگی در روابط، ارتباط متقابل رهبر- پیرو، پیشرفت و توسعه پیروان و کارکنان از طریق خودسازماندهی و در نهایت ایجاد سازمانی نوآور، حسابگر و دقیق است (۲۰). در پژوهشی دیگر درباره بررسی چشم‌انداز کوانتومی در رهبری مدرسه هریس و همکاران (۲۰۱۶) گزارش کردند که مدیر مدرسه برای هدایت و مدیریت منابع مدرسه یک عامل موثر است و رهبر موثر مدرسه از صلاحیت‌های چندوظیفه‌ای ویژه برخوردار می‌باشد که این صلاحیت‌ها می‌توانند از طریق رویکرد رهبری کوانتومی تحقق یابند (۲۱). شلتون و دارلینگ (۲۰۰۱) ضمن پژوهشی هفت عامل موثر بر رهبری کوانتومی را شامل دیدن کوانتومی، تفکر کوانتومی، احساس کوانتومی، شناخت کوانتومی، عمل کوانتومی، اعتماد کوانتومی و وجود کوانتومی معرفی کردند (۲۲).

درباره اهمیت و ضرورت پژوهش می‌توان گفت که تغییرها و تحول‌های سریع جامعه در سال‌های اخیر همه سازمان‌های غیرآموزشی و آموزشی از جمله نظام آموزش و پرورش را نیز با بحران‌ها و چالش‌های زیادی مواجه ساخته است. طبق پارادایم رهبری کوانتومی تغییر و تحول امری اجتناب‌ناپذیر است و مهم نحوه سازگاری و تطابق با آن می‌باشد. بنابراین، نظام آموزش و پرورش از جمله مدارس نباید با تغییرها و تحول‌ها مقابله کنند، بلکه باید در راستای آنها خود را سازگار نمایند و شرایط را بهبود مستمر خود فراهم آورند. نکته حائز اهمیت دیگر اینکه درباره رهبری کوانتومی پژوهش‌های نسبتاً زیادی شده و علاوه بر آنکه اثر آن بر سایر متغیرها و یا اثر سایر متغیرها بر آن بررسی شده، پژوهش‌هایی نیز ابعاد و مولفه‌های آن را بررسی کردند، اما پژوهشی درباره عوامل موثر بر آن در مدارس متوسطه یافت نشد. با توجه به مطالب مطرح‌شده و لزوم شناسایی عوامل موثر بر رهبری کوانتومی جهت بهبود رهبری کوانتومی در مدارس، پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه ایران انجام شد.

مواد و روش‌ها

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا کیفی بود. جامعه مطالعه حاضر صاحب‌نظران و مدیران ستادی آموزش و پرورش ایران در سال ۱۳۹۹ بودند. حجم نمونه بر اساس

تمایل به خودسازماندهی، خودتنظیمی و خودمدیریتی همراه با ابهام، تغییر و عدم اطمینان از آینده است (۱۱). قدرت در رهبری کوانتومی برخلاف رهبری نیوتنی و کلاسیک مربوط به گروه خاص یا سلسله‌مراتبی نیست، بلکه زمانی قدرت حاصل می‌شود که تمام کارکنان سازمان به نحو مطلوبی با هم کار کنند، منابع را ارتقاء دهند و به اهداف سازمانی برسند. بنابراین، قدرت در همه اجزاء و عناصر سازمان نهفته می‌باشد و یک سازمان کوانتومی این ظرفیت را دارد تا توان خود را از طریق ایجاد اعتماد و امنیت در کارکنان و افزایش احساس تعلق سازمانی در آنها ارتقاء دهد (۱۲). رهبری کوانتومی فعالیتی است که با ایجاد و پرورش توانمندی انسانی بر تعامل آزاد و مستمر بین رهبر، کارکنان و سازمان تاکید و سازمان را در جهت دستیابی به آینده مطلوب هدایت می‌کند (۱۳). رهبران کوانتومی در رهبری سازمان‌ها از قابلیت‌ها و توانمندی‌هایی مانند سیالی، پویایی و انعطاف‌پذیری برخوردارند و در نقش یک مربی به دنبال پرورش استعدادها و توانایی‌های پیروان و اشتراک‌گذاری و تسهیم دانش هستند (۱۴). چنین رهبرانی در ایفای نقش خود تلاش می‌کنند در زمینه‌هایی مانند مدیریت اطلاعات، پویایی‌های انسانی، ارتباطات و شرایط سازمانی موازنه بین نظم و آشوب را حفظ نمایند و به دنبال توسعه شبکه‌های غیرسلسله‌مراتبی و ارتباطات گسترده بین اجزای سازمان باشند (۱۵).

در ادامه نتایج مهم‌ترین پژوهش‌ها درباره عوامل موثر بر رهبری کوانتومی گزارش می‌شوند. نتایج پژوهش کمالی اردکانی و همکاران (۱۳۹۹) حاکی از شناسایی ۱۵ مولفه در قالب ۷ بعد برای رهبری کوانتومی دانشگاهی شامل ابعاد نگاه کوانتومی (با سه مولفه فرصت‌شناسی، آینده‌پژوهی و ذهنی‌گرایی)، زیست یا زندگی کوانتومی (با دو مولفه کار تیمی و انعطاف‌پذیری)، اعتماد کوانتومی (با دو مولفه خودسازماندهی و هم‌افزایی)، احساس کوانتومی (با دو مولفه شور و نشاط و مثبت‌اندیشی)، عمل کوانتومی (با دو مولفه نگاه سیستمی و حرکت در مرز آشوب)، تفکر کوانتومی (با دو مولفه تفکر خلاق و جستجوگری) و شناخت کوانتومی (با دو مولفه ابهام و عدم اطمینان و تصمیم‌گیری شهودی) بود (۱۶). مداحیان و همکاران (۱۳۹۹) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که برای رهبری کوانتومی در سازمان‌ها چهار مقوله ماهیت نظریه کوانتومی، چرایی رهبری کوانتومی (عوامل پیدایی رهبری کوانتومی)، ماهیت و ویژگی‌های رهبری کوانتومی و نحوه اثرگذاری در سازمان استخراج شد (۱۷). در پژوهشی دیگر عبدالحمید و محمدی (۱۳۹۷) گزارش کردند که الگوی رهبری جهانی در بستر نقد رهبری کوانتومی در قالب خط‌مشی‌های هفت‌گانه خط‌مشی ظلم‌ستیز، خط‌مشی کریمه، خط‌مشی بصیرت‌بخش، خط‌مشی عزت‌مدار، خط‌مشی هویت‌بخش، خط‌مشی درون‌زا و خط‌مشی جذاب شناسایی شد (۱۸). همچنین، نتایج پژوهش عبدالحسینی و همکاران (۱۳۹۶) نشان داد که ابعاد و نشانگرهای رفتاری مدیران مدارس در بستر پارادایم کوانتومی شامل ۹۵ نشانگر و ۲۹ حوزه در ۸ بعد چشم‌انداز، تفکر، ارزش‌ها و احساس‌ها، شناخت، اعتماد، عملکرد، ارتباط و یادگیری بود (۱۹). نظریه‌وری و همکاران (۱۳۹۶) ضمن پژوهشی درباره طراحی مدل رهبری کوانتومی در سازمان‌های دولتی به این

شدند و سپس بر اساس شباهت‌ها، ارتباط مفاهیم و بررسی دوباره یافته‌ها، مفاهیم و مضامین تکراری حذف و موارد مشابه با هم ادغام شدند و این فرایند چندین مرتبه ادامه یافت و کدگذاری هنگامی متوقف شد که یک طبقه‌بندی‌های معناداری پس از بررسی چندباره رونوشت یافته‌ها بدست آمد. لازم به ذکر است که پس از اتمام مصاحبه‌ها از مصاحبه‌شوندگان با هدیه‌ای تقدیر شد.

در این پژوهش ابزار گردآوری اطلاعات مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود که شامل یک سوال اصلی و شش سوال فرعی بود که در جدول ۱ قابل مشاهده است. مصاحبه‌ها به صورت حضوری و رودررو در زمان‌های کاری و در دفتر کار صاحب‌نظران و مدیران ستادی آموزش و پرورش ایران انجام شد. فرایند مصاحبه‌ها به صورتی بود که مصاحبه‌کننده سوال‌ها را می‌پرسید و مصاحبه‌شونده نظرها و پاسخ‌های خود را به صورت باز بیان می‌کرد. تمام مصاحبه‌ها به صورت دستی توسط محقق یادداشت‌برداری و علاوه بر آن با استفاده از دستگاه ضبط صوت، صدای همه مصاحبه‌ها ضبط شد تا در فرصتی مناسبی با یادداشت‌ها تطبیق داده شوند. لازم به ذکر است که در حین مصاحبه، مطالب یادداشت‌برداری شده به اطلاع مصاحبه‌شوندگان رسانده شد تا در صورت نیاز آنها را اصلاح نمایند. روایی مصاحبه‌ها با روش بازبینی مشارکت‌کنندگان و مرور خبرگان غیرشرکت‌کننده تایید و پایایی آن با روش ضریب توافق بین دو کدگذار ۰/۸۳ محاسبه شد.

اصل اشباع نظری ۲۰ نفر لحاظ شد که این تعداد با روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی انتخاب شدند. در این روش نمونه‌گیری ابتدا پژوهشگران تعدادی از صاحب‌نظران و مدیران ستادی آموزش و پرورش ایران را که می‌شناختند به عنوان نمونه انتخاب کردند و از آنها خواستند تا سایر صاحب‌نظران و مدیران ستادی آموزش و پرورش ایران را به پژوهشگران معرفی نمایند. همچنین، طبق اصل اشباع نظری نمونه‌گیری و مصاحبه با نمونه‌ها تا زمانی ادامه می‌یابد که پژوهش به اشباع برسد. به عبارت دیگر، نمونه‌گیری زمانی به پایان می‌رسد که نمونه‌های جدید نتوانند مطلبی به یافته‌های پژوهش بیفزایند.

مراحل اجرای پژوهش این گونه بود که ابتدا پژوهشگران یک سوال اصلی و تعدادی سوال فرعی با توجه به مبانی نظری طراحی و سپس اقدام به شناسایی نمونه‌ها یعنی صاحب‌نظران و مدیران ستادی آموزش و پرورش ایران کردند که برای این منظور تعدادی را می‌شناختند و تعدادی را با کمک آنها شناسایی کردند. برای نمونه‌ها اهمیت و ضرورت پژوهش بیان و درباره رعایت نکات اخلاقی از جمله محرمانه ماندن اطلاعات مربوطه به مصاحبه‌های ضبط شده و اطلاعات شخصی به آنها اطمینان خاطر داده شد. مصاحبه‌ها در مکان و زمان قبلاً هماهنگ شده با نمونه‌ها انجام و همان‌طور که با آنها هماهنگ شده بود علاوه بر یادداشت مطالب کلیدی، تمام مصاحبه‌ها ضبط شدند. مصاحبه‌ها تا زمان رسیدن پژوهش به اشباع ادامه یافت و یادداشت‌های حاصل از مصاحبه‌ها و مصاحبه‌های ضبط شده پس از اتمام به صورت سطر به سطر بررسی و مقوله‌بندی

جدول ۱. سوال‌های اصلی و فرعی مصاحبه

سوال اصلی	الگوی عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه ایران چه ویژگی‌هایی دارد؟
	۱. شاخص‌ها و عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه کدامند؟
	۲. تلقی و برداشت شما از عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه چگونه است؟
	۳. ملزومات رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه کدامند؟
سوال فرعی	۴. چه زیرساخت‌های اداری و پشتیبانی جهت اجرای رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه نیاز است؟
	۵. چه زیرساخت‌های رهبری جهت رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه نیاز است؟
	۶. چه زیرساخت‌های منابع انسانی جهت رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه نظام آموزشی نیاز است؟

پژوهش با اینکه پس از مصاحبه با نفر هجدهم به اشباع رسید، اما مصاحبه با نفرهای نوزدهم و بیستم ادامه یافت. نتایج تعداد و درصد جنسیت، تأهل و تحصیلات نمونه‌ها در جدول ۱ قابل مشاهده است.

داده‌های گردآوری شده از مصاحبه با صاحب‌نظران و مدیران ستادی آموزش و پرورش ایران با روش تحلیل مضمون در نرم‌افزار MAXQDA استفاده شد.

یافته‌ها

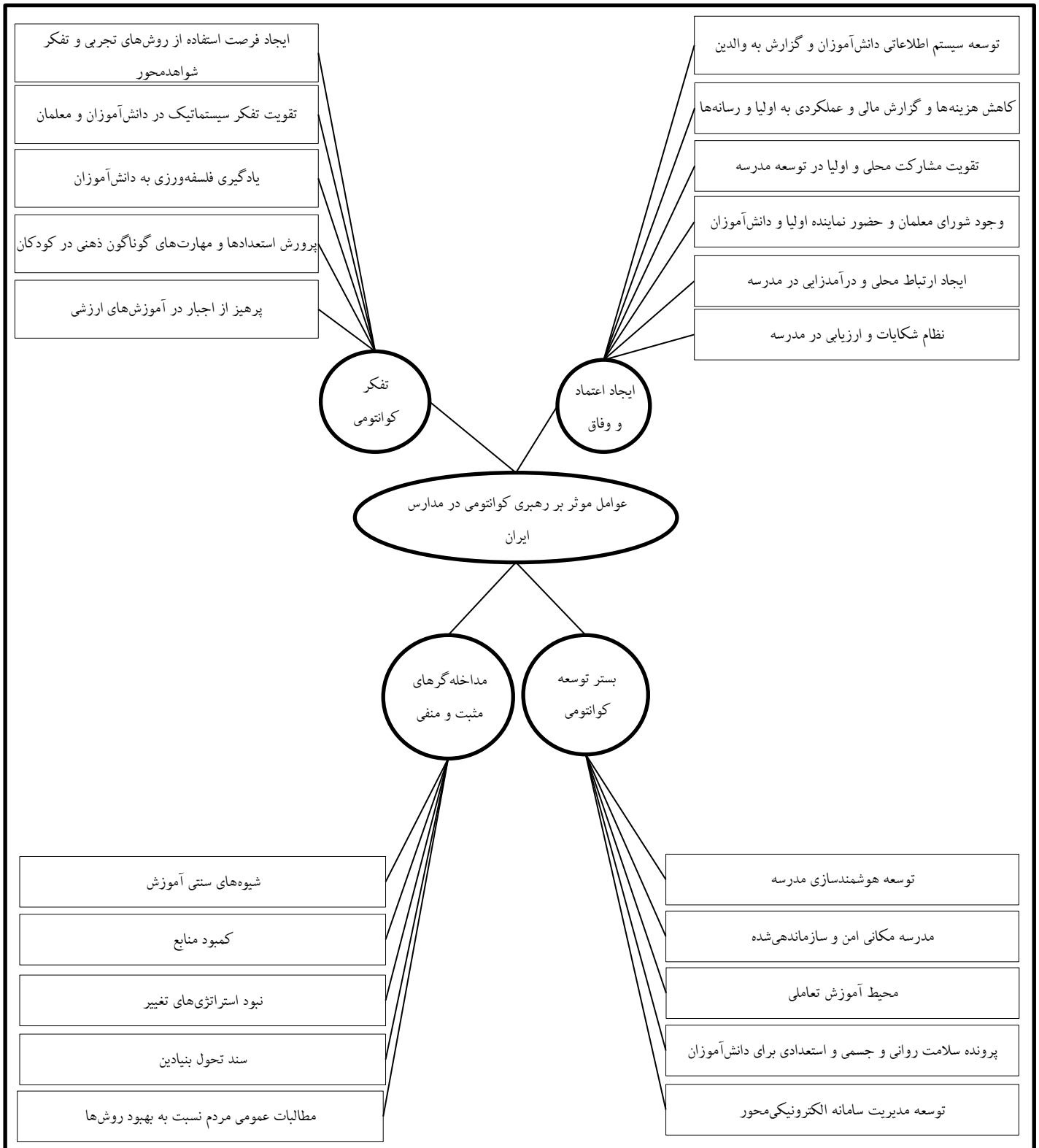
جدول ۲. نتایج تعداد و درصد جنسیت، تأهل و تحصیلات نمونه‌ها

متغیر	سطح	تعداد	درصد
جنسیت	مرد	۱۵	۷۵
	زن	۵	۲۵
تأهل	متأهل	۱۷	۸۵
	مجرد	۳	۱۵
تحصیلات	کارشناس ارشد	۶	۳۰
	دکتری	۱۴	۷۰

همان‌طور که در جدول ۲ قابل مشاهده است، بیشتر مصاحبه‌شوندگان مرد (۷۵ درصد)، متأهل (۸۵ درصد) و دارای تحصیلات دکتری (۷۰ درصد) بودند. نتایج مضامین اصلی و فرعی حاصل از اجرای مصاحبه‌ها جهت شناسایی عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه ایران در جدول ۳ قابل مشاهده است.

مضمون اصلی	مضمون فرعی
ایجاد اعتماد و وفاق کوانتومی	۱. توسعه سیستم اطلاعاتی دانش‌آموزان و گزارش به والدین، ۲. کاهش هزینه‌ها و گزارش مالی و عملکردی به اولیا و رسانه‌های محلی و مسئولین، ۳. تقویت مشارکت محلی و اولیا در توسعه مدرسه، ۴. وجود شورای معلمان در مدرسه و حضور نماینده اولیا و دانش‌آموزان، ۵. ایجاد ارتباط محلی و درآمدزایی در مدارس و ۶. نظام شکایات و ارزیابی در مدرسه
تفکر کوانتومی	۱. ایجاد فرصت استفاده از روش‌های تجربی و تفکر شواهدمحور، ۲. تقویت تفکر سیستماتیک در دانش‌آموزان و معلمان، ۳. یادگیری فلسفه‌ورزی به دانش‌آموزان، ۴. پرورش استعدادها و مهارت‌های گوناگون ذهنی در کودکان و ۵. پرهیز از اجبار در آموزش‌های ارزشی
بستر توسعه کوانتومی	۱. توسعه هوشمندسازی مدرسه، ۲. مدرسه مکانی امن و سازماندهی‌شده، ۳. محیط آموزش تعاملی، ۴. ایجاد پرونده سلامت روانی و جسمی و استعدادی برای دانش‌آموزان و ۵. توسعه مدیریت سامانه الکترونیکی محور
مداخله‌گرهای مثبت و منفی	۱. شیوه‌های سنتی آموزشی، ۲. کمبود منابع، ۳. نبود استراتژی‌های تغییر، ۴. سند تحول بنیادین و ۵. مطالبات عمومی مردمی نسبت به بهبود روش‌ها

همان‌طور که در جدول ۳ قابل مشاهده است، عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه ایران ۴ مضمون اصلی و ۲۱ مضمون فرعی داشت؛ به طوری که مضمون‌های اصلی شامل ایجاد اعتماد و وفاق کوانتومی (۶ مضمون فرعی)، تفکر کوانتومی (۵ مضمون فرعی)، بستر توسعه کوانتومی (۵ مضمون فرعی) و مداخله‌گرهای مثبت و منفی (۵ مضمون فرعی) بودند. با توجه به مضامین شناسایی شده فوق، شبکه مضامین عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه ایران در شکل ۱ قابل مشاهده است.

شکل ۱. شبکه مضامین عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه ایران

آموزش و پرورش دارد. بنابراین، پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه ایران انجام شد. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که برای عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه ایران، تعداد ۴ مضمون اصلی و ۲۱ مضمون فرعی شناسایی شد؛ به طوری که مضمون‌های اصلی شامل

نتیجه گیری

رهبری کوانتومی نقش موثری در بهبود عملکرد و اثربخشی سازمانی و ایجاد مزیت رقابتی برای سازمان‌های مختلف از جمله سازمان

معلمان در مدرسه و حضور نماینده اولیا و دانش‌آموزان، ایجاد ارتباط محلی و درآمدزایی در مدارس و ایجاد نظام شکایات و ارزیابی در مدرسه کرد. در زمینه تفکر کوانتومی می‌توان اقدام به ایجاد فرصت استفاده از روش‌های تجربی و تفکر شواهدمحور، تقویت تفکر سیستماتیک در دانش‌آموزان و معلمان، یادگیری فلسفه‌ورزی به دانش‌آموزان، پرورش استعدادها و مهارت‌های گوناگون ذهنی در کودکان و پرهیز از اجبار در آموزش‌های ارزشی نمود. همچنین، در زمینه بستر توسعه کوانتومی می‌توان اقدام به توسعه هوشمندسازی مدرسه، ایجاد مدرسه به‌عنوان مکانی امن و سازماندهی‌شده، داشتن محیط آموزش تعاملی، ایجاد پرونده سلامت روانی و جسمی و استعدادی برای دانش‌آموزان و توسعه مدیریت سامانه الکترونیکی محور کرد. علاوه بر آن، در زمینه مداخله‌گرهای مثبت و منفی می‌توان اقدام به کاهش استفاده از شیوه‌های سنتی آموزشی و بهره‌گیری از روش‌ها و شیوه‌های نوین آموزشی، تلاش برای رفع کمبود منابع، داشتن استراتژی‌ها و برنامه‌های مناسب برای تغییر، بهره‌گیری از سند تحول بنیادین و تحقق مطالبات عمومی مردم نسبت به بهبود روش‌ها نمود.

پژوهش حاضر با محدودیت خاصی مواجه نبود، اما از محدودیت‌های رایج می‌توان به صرفاً کیفی بودن پژوهش و نداشتن بخش کمی، اختصاصی بودن پژوهش برای مدارس متوسطه ایران و عدم یافتن پیشینه پژوهشی درباره عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس برای مقایسه یافته‌های پژوهش حاضر با آن اشاره کرد. البته عدم یافتن پیشینه پژوهشی درباره عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس یکی از نکات قوت این پژوهش است که پژوهش حاضر را از سایر پژوهش‌ها متمایز می‌کند. با توجه به محدودیت‌ها می‌توان پیشنهادها پژوهشی درباره انجام پژوهش‌های کمی درباره رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه ایران، انجام پژوهش کیفی درباره شناسایی عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس ابتدایی ایران، انجام پژوهش درباره عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در سازمان آموزش عالی و یا حتی در سازمان‌های غیرآموزشی و انجام پژوهش‌های بیشتر درباره رهبری کوانتومی در مدارس ایران از جمله از دیدگاه مدیران، معاونان و دبیران یا حتی از دیدگاه دانش‌آموزان و اولیای آنها بیان کرد. پیشنهاد پژوهشی دیگر ساخت پرسشنامه‌ای برای عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس ایران و بررسی وضعیت تحقق عوامل می‌باشد. نتایج این پژوهش برای صاحب‌نظران و مدیران ستادی آموزش و پرورش ایران دارای تویحات کاربردی است و آنان برای بهبود رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه ایران و ارتقای وضعیت موجود می‌توانند زمینه را برای بهبود مضمون‌های شناسایی‌شده فراهم آورند.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله نویسندگان از مصاحبه‌شوندگان به دلیل مشارکت در پژوهش تقدیر و تشکر می‌کنند.

References

ایجاد اعتماد و وفاق کوانتومی (۶ مضمون فرعی)، تفکر کوانتومی (۵ مضمون فرعی)، بستر توسعه کوانتومی (۵ مضمون فرعی) و مداخله‌گرهای مثبت و منفی (۵ مضمون فرعی) بودند. با اینکه پژوهشی درباره عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس یافت نشد، اما یافته‌های پژوهش حاضر از جهاتی همسو با یافته‌های پژوهش‌های کمالی اردکانی و همکاران (۱۶)، مداحیان و همکاران (۱۷)، عبدالحمید و محمدی (۱۸)، عبدالحسینی و همکاران (۱۹)، نظریوری و همکاران (۲۰)، هریس و همکاران (۲۱) و شلتون و دارلینگ (۲۲) بودند.

در تشریح یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان گفت که مدارس امروز با مدارس دهه‌های گذشته تفاوت دارند و این تفاوت‌ها در تعداد دانش‌آموزان، کلاس‌ها، تخصص معلمان، تنوع و نوع مطالب کتاب‌های درسی، نیازهای فیزیکی و شرایط کار، توقع‌های اولیا و دانش‌آموزان، نیازهای شغلی، اجتماعی و محیطی معلمان، تغییرهای تکنولوژی و پیدایش نیازهای نو مشاهده می‌شود که هر یک تحولی بزرگ در سیمای مدرسه و مدیریت و رهبری آن بوجود آورده است. اکثر متخصصان و صاحب‌نظران، مدیران را به‌عنوان مهم‌ترین بنیادی‌ترین و تعیین‌کننده‌ترین عامل تغییر و تحول در مدارس کنونی معرفی و با تکیه بر این مفروضه اساسی که آموزش و یادگیری قلب مدیریت آموزشی است و هسته فنی مدرسه را شکل می‌دهد و به تبع آن تجلی مدیران در نقش رهبران آموزشی به‌عنوان یک ضرورت احساس می‌شود. رهبری آموزشی به مثابه یک الگوی رهبری مدرسه با جنبش مدرسه اثربخش همزاد است و مرور نظام‌مند مطالعه‌ها و پژوهش‌های اخیر این حوزه حکایت از تاثیر مثبت و معنادار این سبک از رهبری مدرسه با بسیاری از ابعاد مدرسه اثربخش از جمله بهبود یادگیری دانش‌آموزان و ارتقای توسعه حرفه‌ای معلمان دارند. پارادایم کوانتوم و رهبری کوانتومی می‌تواند در درک و بهبود سازمان، رهبری و مدیریت در شرایط بسیار پیچیده مفید واقع شود و ارزش آن در تبیین زندگی سازمانی به‌عنوان چشم‌اندازی نوین می‌باشد که عدم قطعیت، ابهام و پیچیدگی از خصوصیت‌ها و ویژگی‌های اصلی آن است. بنابراین، برای ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش تاکید بر استفاده از نیروهای فکری کارآمد، زبده و روزآمد در نظام تعلیم و تربیت و استفاده از رهبری کوانتومی ضروری است. در نتیجه، تحول در آموزش و پرورش با تکیه بر نوآوری، مشارکت، رقابت، کاربردی کردن آموزش، تأمین نیازهای جدید و استفاده از دستاورهای جهانی در سایه پیچیدگی و عدم قطعیت ممکن می‌باشد. پس، باید در سیاست‌گذاری‌های آموزش و پرورش به شناخت و درک صحیح از مراحل رشد، توانمندی و ضعف‌ها، تفاوت‌های فردی، نیازها و خواسته‌های دانش‌آموزان و شیوه مدیریت و رهبری در رفتار فراگیران توجه ویژه‌ای شود. برای این منظور می‌توان زمینه را برای تحقق عوامل موثر بر رهبری کوانتومی در مدارس متوسطه ایران فراهم کرد که در زمینه ایجاد اعتماد و وفاق کوانتومی می‌توان اقدام به توسعه سیستم اطلاعاتی دانش‌آموزان و گزارش به والدین، کاهش هزینه‌ها و گزارش مالی و عملکردی به اولیا و رسانه‌های محلی و مسئولین، تقویت مشارکت محلی و اولیا در توسعه مدرسه، وجود شورای

- Online; 20(3): 235-247. doi: 10.17051/ilkonline.2021.03.24
9. Hanine S, Nita MA. (2019). The paradigm of quantum leadership: Ontology, praxis and application to management. *Revue Internationale des Sciences de Gestion*. 3(2): 837-858.
10. Khajepoor Sough P, Sayed Ameri MH, Keshavarz L. (2020). Designing a communication model of quantum leadership and manpower productivity of ministry of Sports and Youth staff. *Organizational Behavior Management in Sport Studies*. 7(27): 133-146. doi: 10.30473/fmss.2020.56145.2222
11. Laszlo C. (2020). Quantum management: The practices and science of flourishing enterpris. *Journal of Management, Spirituality & Religion*; 17(4): 301-315. doi: 10.1080/14766086.2020.1734063
12. Hadizadeh M, Saffarian Hamedani S, Taghvae Yazdi M. (2022). A review of management method based on the quantum paradigm in Universities of Medical Sciences. *Clinical Excellence*; 11(3): 11-21.
13. Yin X. (2019) Review and prospect of quantum management. *American Journal of Industrial and Business Management*; 9(12): 2220-2230. doi: 10.4236/ajibm.2019.912147
14. Root L, Denke N, Johnson I, McFadden M, Wermers R. (2020). Applying complexity science as a DNP quantum leader. *Nursing Administration Quarterly*; 44(2): 142-148. doi: 10.1097/NAQ.0000000000000412
15. Paz R, Martelo RJ, Acevedo D. (2017). Quantum leadership for co-development in private universities. *International Journal of Engineering and Technology*; 9(6): 4277-87. doi: 10.21817/ijet/2017/v9i6/170906108
16. Kamali Ardakani H, Mohammadkhani K, Jaafari P. (2020). Quantum leadership
1. Norouzzadeh A, Iranzadeh S, Feghi Farahmand N. (2020). Effect analysis of quantum leadership on organizational excellence of Mega Motor Company with mediating role of knowledge management and quantum skills. *Semiannual Journal of Iran Futures Studies*; 4(2): 289-308. doi: 10.30479/jfs.2020.11921.1129
2. Turner K. (2021). Big ideas in education: Quantum mechanics and education paradigms. *Educational Philosophy and Theory*; 53(6): 578-587. doi: 10.1080/00131857.2020.1798757
3. Lipovetsky S. (2018). Quantum paradigm of probability amplitude and complex utility in entangled discrete choice modeling. *Journal of Choice Modelling*; 27: 62-73. doi: 10.1016/j.jocm.2017.10.003
4. Emigh PJ, Gire E, Manogue CA, Passante G, Shaffer PS. (2020). Research-based quantum instruction: Paradigms and tutorials. *Physical Review Physics Education Research*; 16(2): 1-20. doi: 10.1103/PhysRevPhysEducRes.16.020156
5. Bunkov YM, Kuzmichev AN, Safin TR, Vetoshko PM, Belotelov VI, Tagirov MS. (2021). Quantum paradigm of the foldover magnetic resonance. *Scientific Reports*; 11(7673): 1-8. doi: 10.1038/s41598-021-87196-w
6. Weissmann G, Larson CS. (2017). The quantum paradigm and challenging the objectivity assumption. *Cosmos and History: The Journal of Natural and Social Philosophy*; 13(2): 281-297.
7. Haven E, Khrennikov A. (2017). The use of action functionals within the quantum-like paradigm. *Journal of Mathematical Psychology*; 78: 13-23. doi: 10.1016/j.jmp.2016.06.001
8. Geok SW, Bilal Ali MB. (2021). A journey of a thousand miles begins with a quantum step: The importance of quantum leadership to promote lifelong learning in organisations. *Elementary Education*

- future universities' approach. *Journal of Future Studies Management*; 31(1): 39-54.
17. Madahian Sh, Roozbeh Z, Akramian SR. (2021). A study of quantum leadership theory in organizations. *Journal of Police Organizational Development*; 17(75): 97-123.
18. Abdolhamid M, Mohamadi M. (2018). The presentation of an interpretive structural modeling of Jihadi leadership based on Ayatollah Khamenei. *Iranian Journal of Management in the Islamic University*; 7(15): 49-70.
19. Abdolhoseini B, Abdollahi B, Zeinabadi HR, Zarghami-Hamrah S. (2017). Identifying the dimensions and behavioral indicators of school principals in the context of quantum paradigm: Qualitative research. *Journal of School Administration*; 5(2): 173-191.
20. Nazarpouri AH, Arefnejad M, Shariatnejad A. (2017). The design a model to quantum's leadership in organizations with using interpretive structural modeling approach. *Public Administration Perspective*; 7(3): 135-153.
21. Haris I, Budiman A, Haris K. (2016). Exploring quantum perspective in school leadership: A review of effective principal leadership in the changing nature of school management. *International Journal of Sciences & Educational Studies*; 2(4): 38-53.
22. Shelton CK, Darling JR. (2001). The quantum skill model in management: A new paradigm to enhance effective leadership. *Journal of Leadership and Organizational Development*; 22(6): 264-273. doi: 10.1108/01437730110403196